

FELICITĂRI DE ROȘ HAȘANA

Președintele Statului Israel

Domnului
Șef Rabin dr. Moshe Rosen

În numele meu și în numele poporului din Israel vă transmit urări calde pentru Noul An, Domniei Voastre, soției Dvs și întregii comunități evreiești din România. Vă urăm „Ketiva Vahatima Tova”, un an bun, un an al păcii, un an de Alia și de mîntuire.

Cu prețuire și cu prietenie,
CHAIM HERZOG
Președintele Statului Israel

Secretarul de Stat pentru Culte

EMINENȚĂ

Cu prilejul celebrării Anului Nou Iudaic 5751, vă rog să primiți cele mai bune urări de sănătate, fericire personală și alese împliniri pentru nobila muncă pe care o desfășurați. Aceleași gânduri bune adresez tuturor colaboratorilor Dumneavoastră, precum și comunităților din cadrul Federației Comunităților Evreiești (Mozaice) din România.

Folosesc acest prilej pentru a exprima caldele noastre mulțumiri pentru contribuția Dumneavoastră la înnoirea vieții moral-spirituale în țara noastră și la dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare ale României cu celelalte țări ale lumii.

Urez Eminenței Voastre viață îndelungată și împliniri deosebite în activitatea pe care o depuneți spre binele tuturor comunităților mozaice din România.

Prof. dr. GHEORGHE VLĂDUȚESCU

Vicpreședintele executiv al „JOINT“-ului

SCUMPE RABI ROSEN

În așutul Noului An, vă urez dumneavoastră și comunității evreiești un an nou fericit, cu sănătate și prosperitate. În vremurile zbuciumate pe care le străbatem, nobilul Dvs. mod de a conduce iudaismul este un tribut adus înălțării spiritului evreiesc.

Cu cele mai bune urări,
MICHAEL SCHNEIDER

SESIUNEA PREZIDIULUI CONFERINȚEI RABINICE EUROPENE

AUDIENȚĂ LA PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

În zilele de 10—11 septembrie a.c. s-a ținut la București sesiunea Prezidiului Conferinței Rabinice Europene cu participarea lordului Immanuel Jakobovits, președintele prezidiului și a unor prestigioase personalități rabinice conducătoare: Joseph Sitruk, Marele Rabin al Franței și vicepreședintele Conferinței, René Sirat, Mare Rabin Emerit al Franței și președintele Comitetului de conducere al Conferinței Rabinice Europene, Leon Mazliah, secretar general al Consistoriului Evreilor din Franța, Șef Rabin Meir Löwinger din Basel, Elie Toaf, Șef Rabinul Italiei, A. Guigui, Șef Rabinul Belgiei, Chaim Eisenberg, Șef Rabinul Austriei, Ephraim Mirvis, Șef Rabinul Olandei, Meir Just, Șef Rabinul Olandei, Rabinul A. Rose (Ierusalim), secretarul Conferinței.

Au luat parte dr. Zvi Feine, directorul programului „Joint” pentru România și Prim-Rabinul Ernest Neumann din Timișoara.

Luni seara, 10 sept., la Templul Coral a avut loc o adunare festivă în cinstea ospetilor, în cadrul căreia Marele Rabin al Franței, Joseph Sitruk, Șef Rabinul Angliei, lordul Jakobovits și Eminența Sa dl. Șef Rabin dr. Moshe Rosen au rostit cuvîntări (publicăm extrase în corpul revistei).

Au onorat cu prezența d-lor adunarea prof. dr. Gheorghe Vlăduțescu, secretar

de stat pentru Culte; Aurel Dragoș Munteanu, ambasadorul României la Organizația Națiunilor Unite.

Dl. Lionel Stoleru, secretar de stat pe lângă primul ministru al Franței, însărcinat cu problema planului, a fost oaspete de onoare.

Ambasadorii Israelului, Marii Britanii, Franței, Venezuelei, însărcinați cu afaceri al Statelor Unite și Austriei, precum și alți membri ai corpului diplomatic au luat, de asemenea, parte la această adunare.

Remarcăm, de asemenea, prezența unor membri ai Senatului României.

A avut loc, apoi, în sala de festivități din str. Popa Soare, o sesiune de lucru în cadrul căreia oaspeții au discutat pe marginea raportului Eminenței Sale dlui Șef Rabin dr. Moshe Rosen, iar punctul al doilea al ordinii de zi a fost „Ajutorul religios către iudaismul din Uniunea Sovietică”. Se înțelege prin aceasta ajutor dat atât aceluia care ajung în Israel (în acest an vor fi cca. 150.000) cât și aceluia care rămîn, deocamdată, în Uniunea Sovietică.

Au participat, de asemenea, la sesiune: Prim Rabin dr. Ernest Neumann din Timișoara, dl dr. Zvi Feine, directorul pentru România al organizației „Joint” precum și dl Serge Czweigenbaum, secretarul general al „Congresului Evreiesc European.

Marti 11 septembrie, membrii delegației au fost primiți de dl Ion Iliescu, președintele României și de primul ministru, dl Petre Roman. A fost de față și Aurel Dragoș Munteanu, reprezentantul României la O.N.U.

Dl Șef Rabin dr. Moshe Rosen a prezentat conducătorilor României pe liderii culturii mozaic din Europa și a exprimat mulțumiri președintelui Iliescu pentru cinstea acordată prin această întâlnire. Eminența Sa a subliniat deplina libertate religioasă de care se bucură toate cultele din România și, între acestea, cultul mozaic, precum și grija permanentă a guvernului de a asigura buna funcționare

a instituțiilor noastre și de a combate orice încercare de ațitare la ură interconfesională sau interetnică.

Lordul Jakobovits a exprimat convingerea fermă a delegației rabinice că România este angajată ireversibil pe calea democrației și a progresului.

„Prin conducerea Dvs., a spus lordul Jakobovits, în România de astăzi predomină democrația și ea se află în mîini sigure. Sperăm că binecuvîntarea lui Dumnezeu va fi cu dumneavoastră, cu guvernul dumneavoastră și cu poporul dumneavoastră. Sintem încințați că frații și surorile noastre se bucură de o libertate religioasă totală”.

Din cuvîntul domnului Ion Iliescu

Președintele României a adresat vii mulțumiri lordului Jakobovits, dlui Șef Rabin dr. Moshe Rosen și celorlalți participanți pentru sentimentele exprimate față de România.

Domnia Sa a descris apoi greutățile începutului democrației, după catastro-

falul regim comunist care a guvernat țara, cu „moștenirea” pe care a lăsat-o. România are nevoie de sprijin material și acesta va fi și unul moral și va pune capăt oricăror tendințe de destabilizare.

(Continuare în p. 5)

ADUNAREA SOLEMNĂ DE LA TEMPLUL CORAL DE LA STINGA LA DREAPTA. Dr. Ernest Neumann (Timișoara), Leon Mazliah (Franța), Meir Just (Olanda), Serge Czweigenbaum, Meir Löwinger (Elve-

ția), Elie Toaf (Italia), René Sirat (Franța), Joseph Sitruk (Franța), ing. Theodor Blumenfeld, Ephraim Mirvis (Irlanda), A. Rose (Ierusalim), Zvi Feine, Chaim Eisenberg (Austria) și A. Guigui (Belgia)

„PRIMEJDII, ÎNCERCĂRI, MIRACOLE“

SCRISOAREA DLUI YITZHAK ARTZI — TEL AVIV

Dr. MOSES KOSEN
Şef-Rabinului României,
Bucureşti

Soumpa domnule dr. Rosen,
Tocmai am terminat de citit cartea pe care aţi binevoit să mi-o dăruiaţi.
Vă mulţumesc pentru dedicaţia caldă şi cordială, care cuprinde respect şi aprecieri, pe care nu sint sigur că le merit.
Deşi cunosc unele „...itole, din convorbirile noastre, din citirea unor fragmente şi din citirea variantei în limba română, recunosc că această carte, în varianta sa finală, mi-a furnizat o importanţă cunoaştere suplimentară despre trecutul Dvs., despre lupta Dvs., despre relaţia dintre Dvs. şi activitatea Dvs. şi despre evenimentele istorice care au loc în Apus şi în Răsărit în ultimele decenii.
Cător specialist, ca şi cel care a fost departe de această temă, descoperă prin intermediul cărţii Dvs. drama evreilor din România în toată amploarea ei. Un regim comunist printre ale cărui teluri se cuprindea şi lichidarea chiar şi a ultime rămăşiţe de iudaism, asimilaţia totală, oprimarea oricărei voinţe de Alia ni se arată într-o lumină nouă. În România comunistă s-a dezvoltat şi a înflorit o viaţă evreiască. Cei mai înfrăiţi asimilanţi — inclusiv din virfurile comuniste — se întorc la viaţa evreiască. Un curent de Alia, stabil şi regulat, „lichidează“, într-o formă constructivă, evreimea îndurerată din România. În anii rabinatului Dvs., din 400 000 evrei din România, 380 000 au ajuns în Israel, s-au adaptat, s-au transformat într-un factor pozitiv şi constructiv în Statul Israel; toate acestea nu s-ar fi putut realiza fără linia politică pricepută şi înţeleaptă a Dvs., inclusiv viziunea de credinţă şi curaj care a determinat cotitura, unică în

felul ei, în istoria unei comunităţi evreieşti din lumea comunistă.

Cit de diferită ar fi fost istoria poporului evreu dacă în Europa răsăriteană ar mai fi fost ciţiva „roseni“ (cuvîntul rosen în limba ebraică înseamnă, între altele, conte) ca Dvs., care ar fi fost în stare să realizeze o astfel de politică şi în alte ţări!

Cartea aceasta este o carte de culmi. Fiecare capitol reflectă o altă culme, care iluminează şi pune în evidenţă condiţiile luptei, pe care aţi purtat-o, cu talentul Dvs., pentru crearea condiţiilor şi folosirea lor.

Fiind captivantă, cartea se citeşte uşor. Este un caleidoscop de oameni şi figuri, majoritatea cărora nici n-au fost cunoscute în lume, dar au îndeplinit o misiune hotărîtoare, cei mai mulţi chiar ca adversari în marea luptă pentru păstrarea rămăşişilor evreilor din România.

Sînt mîndru de relaţiile îndelungate dintre noi, care mi-au permis să urmăresc îndeaproape unele dintre evenimentele incluse în cartea Dvs.

Prin corelarea faptelor cu expunerea lor, lucru care nu-i uşor unui om al acţiunii, ca Dvs., aţi contribuit cu un capitol hotărîtor la cunoaşterea în lume a evreilor din România, cu durerile, frîmintările şi bucuriile lor.

Vă urez încă mulţi ani de înfăptuirii şi scriere, strălucite. Veţi continua astfel faptele remarcabile pentru rămăşişele evreilor din România şi pentru marea comunitate a olimilor din România care sint acum în Israel. Veţi continua şi să povestiţi evenimentele epocii respective, evenimentele din epoca întunecoasă, dar şi din epoca nouă care, cu toţii, sperăm să vină.

Cu salutări cordiale,
YITZHAK ARTZI

SCRISOAREA DLUI MEIR ROSENNE ADRESATĂ DLUI ING THEODOR BLUMENFELD

Dragă Theodor

Vă mulţumesc foarte mult pentru cartea Şef-Rabinului: „Pericole, încercări şi miracole“. Am fost foarte bucuros să văd că istoria acestei generaţii a evreimii române va putea fi cunoscută generaţiilor viitoare.

Atunci cînd noi nu vom mai fi, istoricii vor avea astfel posibilitatea să aprecieze contribuţia şi curajul deosebit ale Şef-Rabinului Rosen, care a salvat evrei în cele mai dificile situaţii.

În anul 1956, cînd răposatul meu unchi Samuel Rosenhaupt, întemeietorul şcolii „Tarbut“ din Chişinău, a fost eliberat din

închisoare după ce fusese judecat pentru sionism, dînsul mi-a spus că vizitele rabinului Rosen la închisoare au fost singurele încurajări pe care el le-a primit în anii de tortură şi umiliri.

Îmi mai amintesc vizita la comunitatea evreiască din România din care face parte. N-o să uit niciodată ochii celor pe care i-am întîlnit la Bucureşti, Roman şi în Iaşi, oraşul meu natal.

Vă rog să transmiteţi tuturor membrilor comunităţii profunde mele sentimente de dragoste şi afecţiune.

Cu cordialitate,
Ambasador MEIR ROSENNE
Preşedintele organizaţiei „Israel Bonds“

SECRETUL PICTORULUI E. M. LILIEN

Intr-un articol publicat în R.C.M. nr. 671/1989, ne-am oprit doar la universul desenelor lui Lilien, executate în peniţă, al graficii sale, realizări rafinate, pline de expresivitate, de puritate şi poezie, neavînd la îndemîna date privind o altă pasiune a sa, aceea pentru arta fotografică. Această latură a activităţii picturii — subliniază presa israeliană — a fost scoasă în evidenţă după îndelungate cercetări, o dată cu fascinantă expoziţie „A desena cu lumină“, deschisă prin susţinuta muncă de cercetare a lui Misha şi Orna Bar-Am la Muzeul de Artă din Tel Aviv, în primăvara anului 1990.

Theodor Herzl în 1901 (foto LILIEN)

transferată la „Seminarul Teologic Evreiesc“, într-o posesia doamnei Dvora Schocken, colecţionară, iubitoare de artă, publicistă.

O dată încheiată odiseea acestei arhive de filme, în anul 1987 cercetătorii Bar-Am obţin accesul la această colecţie donată ulterior Muzeului de Artă din Tel Aviv: cea 600 de negative realizate pe sticlă şi celuloid de către acest talentat fiu al Ghetoului în timpul celor patru călătorii efectuate în Eretz Israel, între anii 1906 şi 1918.

Accesul la aceste negative aruncă o lumină asupra întregii activităţi a artistului.

Creaţia sa fotografică, relevantă publicului prin expoziţia „A desena cu lumină“, ne lasă să păstrăm în secretul optimistului, idealistului Lilien. Fragmente din frîmţanta istorie a poporului evreu, crîmpeia din splendorile naturii Ţării Sfinte, în care vizionarul Lilien, unul dintre iniţiatorii „Şcolii Bezalel“, a închis dorul şi dragostea sa faţă de idealurile şi locurile străbune.

Dar — remarcă cercetătorii acestui tezaur inestimabil — „aceste fotografii reprezintă mai mult decît priveliştea Ţării Sfinte şi caracteristicile etnice ale

Vechime şi continuitate

● Poporul evreu în ţara biblică ● Mărturii istorice şi arheologice ● Similitudini cu poporul român ● Constatări actuale la faţa locului.

În iulie a.c. am vizitat Locurile sfinte din Eretz Israel. Cele văzute, observate, auzite, aflate şi constatate personal adevărate declaraţiile făcute de profesorul meu Gala Galaction, în aprilie 1947, după o trecere prin Israel, că „evreii în Palestina fac o nouă minune“. „Minune au făcut odinioară, a explicat în continuare în aserţiunea sa, cînd, intrînd în Canaan, au pus temeliiile unei împărăcii spirituale şi morale care se întinde azi în lumea întreagă, şi tot minune fac şi azi, cînd ei ridică noul Canaan“ („Renaşterea noastră“, 5 mai 1947, p. 1).

Perfect adevărat, dar minunea minunilor este însăşi existenţa şi supravieţuirea poporului evreu, prezenţa lui continuă, în Canaan, ca element uman abigen, activ şi viabil, coexistent şi coabitant, în decursul veacurilor şi al milenilor, cu alte popoare şi stăpîniri. Ne-au informat ghizii — publicistic şi verbal — şi se vede şi în concret, că peste Palestina şi poporul evreu au trecut şi s-au suprapus optsprezece stăpîniri şi civilizaţii, precum şi atîtea şi atîtea calamităţi, dezastre, războaie, robii, emigrări, avatarii istorice... Însă, oricît de multe şi de pustiitoare au fost acestea, poporul băştinaş, evreu, a fost prezent continuu şi a supravieţuit, protejat providenţial, ca să-şi împlinească destinaţia de popor ales pentru monoteism şi teocraţie. A avut de luptat în multe războaie de apărare (l-a numit pe Dumnezeu protector Tevaot — Domnul oştirilor), au venit peste el nenorociri, robii, strămutări, diasporă... dar n-a fost nimic, n-a dispărut în ţara lui făgăduită şi stăpînită, a vieţuit ca o mirabilă sămînţă, perenă şi roditoare. Este minunea istoriei universale.

În această privinţă, similis similibus... se poate aprecia şi istoria poporului român, socotit şi declarat şi el „un miracol al istoriei“ (Gh. Brătianu).

Aşezat, geografic, în „calea răutăţilor“ — vorba cronicarului —, au trecut şi peste el multe popoare nomade şi multe furtuni istorice, stăpîniri şi stăpînitori; dar au trecut toţi şi toate „ca spuma mării, se făcură toţi o apă s-un pămînt“. Poporul a vieţuit şi supravieţuit şi şia- „apărât sărăcia şi nevoile şi neamul“... (Scrisoarea III).

Îndeosebi s-a făcut problemă din retragerea romană din anii 270—275, cînd împăratul Aurelian a ordonat şi a efectuat, sub presiunea goţilor şi a dacilor liberi, retragerea dincolo de Dunăre a armatei şi administraţiei romane. S-a formulat şi s-a susţinut, începîndu-se din veacul al optsprezecelea (Roessler şi neo-roesslerienii), pentru interese ungare expansioniste în Transilvania, teoria fanatizată că romanii au strămutat, dincolo de Dunăre, întreaga populaţie din Dacia, încît au rămas locurile goale, nepopulate.

S-au combătut aceste pretenţii pseudoştiinţifice şi s-a arătat, competent, argumentat, logic, cu bun simţ şi conform adevărului istoric, că, la retragerea romană, au plecat armata, administraţia, funcţionarii, oamenii de cultură şi de artă, bogătaşii, deci suprastructura urbană. Poporul a rămas pe loc şi şia- continuat viaţa, munca, ocupaţiile, înfrăţit cu locurile şi cu vieţuitoarele, adaptîndu-se condiţiilor politice, sociale, economice, culturale. Este legea generală a vieţii... „Fie pinea cît de rea, tot mai bună-i în ţara mea“... (Cf. Constantin C. Giurescu, Formarea poporului român, 1973, p. 101 passim; Constantin C. Giurescu, Dinu C. Giurescu, Istoria Românilor, vol. I — Din cele mai vechi timpuri pînă la întemeierea Statelor Române, 1974, p. 126 passim).

S-au combătut aceste pretenţii pseudoştiinţifice şi s-a arătat, competent, argumentat, logic, cu bun simţ şi conform adevărului istoric, că, la retragerea romană, au plecat armata, administraţia, funcţionarii, oamenii de cultură şi de artă, bogătaşii, deci suprastructura urbană. Poporul a rămas pe loc şi şia- continuat viaţa, munca, ocupaţiile, înfrăţit cu locurile şi cu vieţuitoarele, adaptîndu-se condiţiilor politice, sociale, economice, culturale. Este legea generală a vieţii... „Fie pinea cît de rea, tot mai bună-i în ţara mea“... (Cf. Constantin C. Giurescu, Formarea poporului român, 1973, p. 101 passim; Constantin C. Giurescu, Dinu C. Giurescu, Istoria Românilor, vol. I — Din cele mai vechi timpuri pînă la întemeierea Statelor Române, 1974, p. 126 passim).

S-au combătut aceste pretenţii pseudoştiinţifice şi s-a arătat, competent, argumentat, logic, cu bun simţ şi conform adevărului istoric, că, la retragerea romană, au plecat armata, administraţia, funcţionarii, oamenii de cultură şi de artă, bogătaşii, deci suprastructura urbană. Poporul a rămas pe loc şi şia- continuat viaţa, munca, ocupaţiile, înfrăţit cu locurile şi cu vieţuitoarele, adaptîndu-se condiţiilor politice, sociale, economice, culturale. Este legea generală a vieţii... „Fie pinea cît de rea, tot mai bună-i în ţara mea“... (Cf. Constantin C. Giurescu, Formarea poporului român, 1973, p. 101 passim; Constantin C. Giurescu, Dinu C. Giurescu, Istoria Românilor, vol. I — Din cele mai vechi timpuri pînă la întemeierea Statelor Române, 1974, p. 126 passim).

Yemeniţi studiind Tora (1906) (foto LILIEN)

mediului uman“; istoria poporului în încrîncenarea de a exista; ele au o legătură cu anumite creaţii ale sale fără a le scădea însă valoarea.

La Basel, Lilien l-a fotografiat pe Herzl la balconul hotelului „Tre regi“, fotografie care a devenit „o imagine mitică a istoriei sionismului“. Tot el a surprins, pe peliculă, yemeniţi studiind Tora (1906), felahii lucrînd pămîntul, boşarii rătăcind prin ţară etc.

O pasiune ascunsă — din raţiuni elevate — care a facilitat abordarea unor subiecte specifice în grafica acestui subtil pictor sionist.

Prof. GH. CUNESCU

EVELIN FOMEI

DISTINCTII

Președintele Uruguayului, dr. Luis Alberto Lacalle, a fost distins cu medalia „Institutului Weimann” din Rehovot, pentru scrisa colaborare științifică a cărui sale cu Israelul. Distincția a fost înmănată de un reprezentant al Institutului israelian, profesorul Nelson Pilosof.

Ambasadorul Israelului în Polonia, Mordechai Palzur, a fost distins de guvernul polonez cu Ordinul Meritului”, medalie specială acordată pentru importanța rol pe care l-a avut în dezvoltarea bunelor relații între cele două țări. M. Palzur este primul israelian cărui i s-a acordat această înaltă distincție.

PRIMA FEMEIE DECAN

Profesoara Ruth Ben-Israel, specialistă în dreptul muncii și al relațiilor industriale, a fost aleasă decan al Facultății de Drept din cadrul Universității din Tel Aviv.

Este prima femeie desemnată într-o astfel de funcție în Israel. Declarațiile făcute cu această ocazie au avut darul de a confirma faptul că femeile în Israel trebuie să-și ocupe locul ce le revine de drept în societate.

CENTRUL DE STUDII „FRANZ ROSENZWEIG”

La Universitatea Ebraică s-a deschis „Centrul de studii Franz Rosenzweig” privind relațiile culturale-literare existente între germanii și evreii în evul mediu. Înființarea acestui centru în Israel coincide cu a 25-a aniversare a stabilirii relațiilor diplomatice dintre R. F. Germania și Israel.

CINSTIRE

În perioada Holocaustului, un număr important de oameni s-au păstrat moralitatea și onoarea. Ei au fost recunoscuți în onoarea ca „Drepți ai Popoarelor” de către „Yad Vashem”. Astfel, zece de polonezi au petrecut o lună în Israel, ca invitați ai dlui Harvey Sarnar, avocat din Chicago.

Se menționează intenția dlui Sarnar de a invita în viitor în Israel și alte persoane din Lituania, Grecia, Ungaria, România, Cehoslovacia și Iugoslavia, care, în timpul celui de-al doilea război mondial, au ajutat evreii, salvându-i de la exterminare, căutându-i ai valorilor etice, spirituale și sociale, acuzându-i ai nedreptăților și tenebrei nașiste.

CONGRES

La Monteideo a avut loc recent un congres rabinic al reprezentanților Lubaviceer din țările latino-americane. O delegație a congresului a fost primită de președintele Uruguayului, dr. Luis Alberto Lacalle.

IESIVA TEHNICĂ LA TOULOUSE

Mulți părinți evrei din Franța doresc să-și orienteze copiii spre o carieră tehnică, punând însă o problemă, în același timp, și în cunoștințele lor iudaice.

Iesiva tehnică „Beth Israel” din Toulouse — Colomières formează excelenți tehnicieni, care lucrează în același timp, educați în spiritul cunoașterii iudaismului. Creată în 1977, această instituție, unică în genul ei în Europa, este instalată într-o clădire construită de ORT, alături de liceul său tehnic. ORT se ocupă, cu competența recunoscută de toți, de formarea profesională teoretică și practică a elevilor săi.

Elevii, de la 14 la 18 ani, își pregătesc, în doi sau trei ani, diplomele de stat în contabilitate, electrotehnică, administrare comercială, electronică etc.

Combatere energetică a antisemitismului

Intr-una din recentele ședințe ale Consiliului de Miniștri al Israelului s-a dat ascultare raportului prezentat de dl. Elikim Rubinstein, secretarul guvernului, în problema „Recrudescenței antisemitismului în unele țări din Europa”.

S-a hotărât ca Israelul, în strinsă legătură cu comunitățile evreiești din Diaspora, să intensifice lupta împotriva neofascismului antisemit, printr-o acțiune specială de lămurire a noilor generații din țările respective, care au fost ținute în ignoranță sau au fost „dezinformate în legătură cu problema evreiască, acțiune care să determine ca buruiana otrăvită a antisemitismului să nu poată găsi teren în mijlocul tineretului, elevilor și studenților.

Guvernul Israelului și-a exprimat îngrijorarea în legătură cu diversele publicații care seamănă otrava urii și a calomniei împotriva poporului evreu; el privește în mod pozitiv acțiunile guvernelor respective și ale tuturor factorilor politici și culturali spre a combate noul pericol ce se profilează la orizont, pericol chiar pentru democrație și pentru libertatea popoarelor.

FESTIVAL

În cursul lunii iunie a avut loc la Montreal, sub genericul „Cuvinte și lumini”, tradiționalul festival sefarad de artă, care se ține cu regularitate începând din anul 1972. Au participat prestigioși oameni de artă, care au prezentat o gamă foarte largă și variată de programe artistice: concerte liturgice, gale ale cîntecului vechi evreiesc, ale cîntecului judeo-spaniol cu acompaniament de instrumente vechi ș.a. Spectacolele de teatru pentru tineret și copii, dar și pentru adulți, momentele de umor au ocupat un loc aparte, bucurându-se de mult succes. În cadrul festivalului au mai avut loc dezbateri pe teme de tradiție și cultură sefaradă.

COOPERARE

Societatea americană de informatică „Digital” și-a dublat, în anul care a trecut, cifra de afaceri în Israel. Materialul specializat necesar acestei industrii, pe care americanii l-au achiziționat din Israel, se ridică la valoarea de 40 de milioane de dolari.

ŞEKEL

În colecția Băncii Israelului din Ierusalim se află un șekel de bronz dafind din anii 70 e.a.

IN LUMEA NOUĂ

„Anti Defamation League B'nai Brith” (Liga împotriva defăimării „B'nei Brith”) pentru America Latină a organizat o expoziție cu prilejul apropiaței aniversări a 500 de ani de la colonizarea Lumii Noi, purtînd titlul „500 de ani de viață evreiască în America Latină”. Documente, fotografii, statistici evidente, însoțite de pictură modernă și contemporană, sculptură, fotografie și tipărituri speciale, indicînd vechimea în timp a poporului evreu.

MUZEUL ISRAELULUI DIN IERUSALIM

Ultima aripă a acestui complex va fi terminată în această toamnă în cinsta celei de-a 25-a aniversări a existenței Muzeului. Noua secție, beneficiind de o arhitectură modernă, va adăposti colecții de pictură modernă și contemporană, sculptură, fotografie și tipărituri speciale, indicînd vechimea în timp a poporului evreu.

INVĂȚĂMINT EBRAIC

Profesorul neevreu Hendrik Heikens, evidențiind interesul olandezilor pentru studiul limbii ebraice moderne și biblice, a constituit un grup interesat de evrei și neevrei, care au învățat

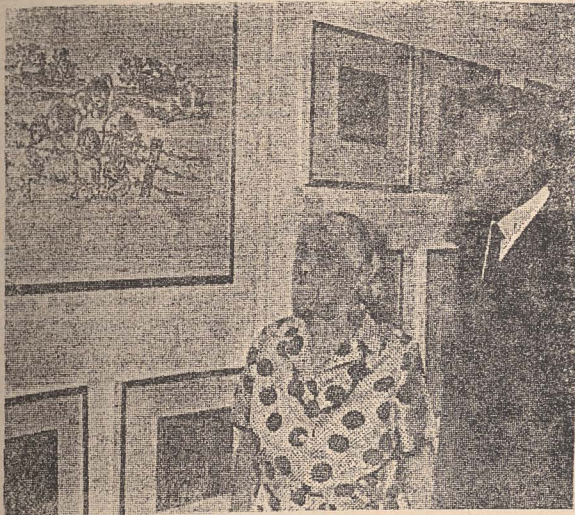
limba ebraică, în vederea promovării și susținerii limbii ebraice în școlile superioare olandeze, intenționînd astfel să ridice limba ebraică la nivelul altor limbi străine, prin posibilitatea de a alege în vederea susținerii examenelor finale în școli.

COMERȚ EXTERIOR

11 societăți israeliene din sectorul alimentar au fost prezente la expoziția de la Tokio din primăvara acestui an. Cea mai mare parte dintre ele au înregistrat comenzi importante, iar numeroase contracte au fost încheiate cu firme japoneze.

Astfel, societatea „Pardess”, care exportă deocamdată în Japonia mărfuri de o jumătate de milion de dolari pe an, speră să atingă cifra de 3 milioane de dolari în acest an. De asemenea, interlocutorii japonezi au fost interesați în mod special de produsele societății „Vered Hagali” — de ciocolată —, „Tivoi” — produse naturale — sau „Carmel Hamizrahi” — vinuri.

În 1989, exporturile israeliene de produse alimentare către Japonia au atins 19,5 milioane de dolari, cu 35% mai mult decît în anul precedent.

EXPOZIȚIE

În imagine: Ambasadorul R.F.G. la Londra, baronul Herman von Richthofen, împreună cu dna. Mieke Monjau, vizitînd expoziția „Inocență și persecuție: arta copiilor evrei, Germania 1936—1941”, organizată la Londra, în incinta Galeriilor de artă „Ben Uri”. Dna Monjau, care este germană, a salvat multe tablouri, ascunzîndu-le în timpul războiului.

ACUARELE

Emilie Adams, care-și semnează pinzele Emi, expune, în numeroase saloane renumite din Franța, picturi și acuarele, adevărate poeme.

Emi se ajută de desen și de culori pentru a exprima tandrețea sau bucuria de a trăi, cu o mare sensibilitate. Printre diversele teme abordate, descoperim imagini din vechiul Ierusalim, ruinele unei sinagogi, o ulcioară sau căsuțe, o scară înflorită sau Zidul de Apus și numeroși săi credincioși. De asemenea, flori, desenate sau pictate cu grijă și delicatețe, adevărate armonii de culori.

KIBUȚURI

Kibuțurile, care numără 126 000 de locuitori, în circa 270 de localități, s-au angajat și în industria de turism.

Cu toate că reprezintă mai puțin de 4% din populația țării, ele furnizează 40% din producția agricolă, 8% din producția industrială și 10,2% din export.

Dintre ofițerii armatei israeliene, 20% sînt azi originari din kibuțuri și 95% din tineretul kibutnic își face serviciul militar în unități combatante, cum ar fi cele de parașutiști, sau în brigăzi renumite.

ACORD

Un „Memorandum al înțelegerii” pentru păstrarea uriașului tezaur de obiecte evreiești de cult din Cehoslovacia a fost semnat la Praga de președintele Camerei Deputaților, dr. Josef Hromadka, și de ministrul israelian al educației, dl Zevulun Hammer.

Reprezentanții ai celor două țări vor cataloga toate obiectele de interes evreiesc din Cehoslovacia și vor deschide un Muzeu Evreiesc de Stat la Praga, afit în folosul cercetătorilor, cit și al publicului larg.

DICȚIONAR

Limba idiş se bucură de un interes sporit din partea tinerii generații de evrei francezi. Acestei noi cerințe i-a venit în întâmpinare apariția, în 1982, a dicționarului idiş-francez, elaborat de Noé Gruss și Samuel Kerner.

Era necesară și replica. În acest an a apărut un dicționar francez-idiş, în editura „Polyglottes” a Comitetului pentru limba și cultura idiş din Franța. Are 530 de pagini și a fost redactat de Samuel Kerner și Bernard Vaisbrod. Dicționarul conține indicații de utilizare și precizări care „dau cheia” gramaticii limbii idiş.

DECES

Prof. Joshua Praver, profesor emerit de istorie medievală și autoritate de renume internațional în domeniul perioadei cruciadelor, a încetat din viață în

vîrstă de 72 de ani.

Prof. Praver a fost unul dintre laureații Premiului Statului Israel și Premiului Rothschild, a fost Cavalier al Ordinului Național de Merit al Franței, Cetățean de onoare al Ierusalimului, deținătorul unui doctorat de onoare în filozofie la Universitatea Montpellier, din Franța. A fost membru al Academiei de științe și studii umanistice din Israel, al Academiei de istorie medievală din America, al Institutului Franțez și al Societății regale de istorie din Londra.

CALOMNIE

Edgar Geiss, un activist neozarist care a declarat că „Jurnalul Annei Frank” este o contrafacere, un fals, a fost condamnat de către o instanță judecătorească din Hamburg la o amendă echivalentă cu 350 de dolari. Existența mărturiilor Annei Frank, această „transparentă... rămurea de april...”, cum a fost denumită în durerosul poem „Baby Yar”, de către poetul E. Evtuşenko, mai poate ridica oare semne de întrebare?

EXPULZARE

John Tyndall, conducătorul Partidului Național Britanic (British National Party), organizație cu caracter marcat antisemit, a fost expulzat din S.U.A., fiind astfel obligat să renunțe la un turneu de conferințe cu caracter antisemit și rasist adresat „camarazilor antisemitei și rasiști din cadrul partidului populist de extremă dreaptă (Right-Wing Populist)”.

SESIUNEA PREZIDIULUI CONFERINȚEI RABINICE EUROPENE

Extrase din cuvântările rostite la Templul Coral

Dr. MOSES ROSEN

Participanții la Sesiunea Prezidiului Conferinței Rabinice Europene au fost primiți de președintele României

(Continuare din p. 1)

Președintele țării a făcut apoi declarații energice, categorice și fără echivoc în combaterea oricărui încercări de a semăna ură, discordia între etnii sau confesiuni, împotriva antisemitismului. A fost un moment impresionant când președintele Iliescu a amintit dlui Șef Rabin Rosen comemorarea pogromului de la Iași pe care a organizat-o și la care dl Iliescu a participat activ, în perioada când se afla în capitala Moldovei.

CONFERINȚĂ DE PRESĂ

La conferința de presă care a avut loc la Templul Coral și la care au participat un mare număr de jurnaliști români și străini, reprezentanți a numeroase posturi de radio și de televiziune din lume, aștepți au răspuns la numeroasele întrebări puse. „Întâlnirea pe care am avut-o cu domnii Ion Iliescu și Petre Roman, a spus lordul Jakobovits, a fost deosebit de cordială. Mi s-au dat toate asigurările că minoritățile religioase și politice se vor bucura de drepturi depline. Nu s-a vorbit în termeni fermi despre atașamentul profund al actualii conduceri din România în ceea ce privește egalitatea în drepturi, respectarea drepturilor omului, a drepturilor minorităților. Ne simțim puternic încurajați față de realitățile din țara noastră care a România care a trecut prin mai multe încercări decât orice altă țară est-europeană în procesul de realizare a revoluției. Am constatat că există o dorință profundă de libertate, de stabilizare a democrației”.

Răspunzând unei întrebări privind ceea ce ar trebui să o urmeze popoarele care a evita repetarea unor grozăvii ca celea din cel de-al doilea război mondial, când milioane de evrei au fost uciși în mod barbar și popoarele au suferit sub yama diciturii fasciste, lordul Jakobovits a spus:

„Calea în vederea eliminării tuturor suferințelor inimaginabile prin care a trecut omenirea este strins legată de conștința faptului că nu poate exista frăție între oameni atâta timp cât ei nu-și dau seama că toți sint fiii aceluiași Creator. Nu se poate ajunge la recunoașterea faptului că sintem frați dacă nu devenim conștinți că există ceva care ne unește pe toți. Altfel spus, trebuie să existe, în primul rînd, o bază morală religioasă, pentru că omul nu trăiește doar cu pline. Trebuie să convingem oamenii că e necesar să recunoaștem în fiecare om un frate, a cărui libertate și bunăstare ne ține tot atât de apropiate ca ale noastre. Trebuie, de asemenea, să existe legi care să consfirtască aceste valori morale și să nu îngăduie nimănui ca asemenea probleme ca persecutarea unor minorități, indiferent care ar fi ele: evrei, ucraineni sau alții, să fie considerată ca o problemă internă a țării respective. Acestea sint mai mult decît atât, ele sint crime împotriva umanității. Numai astfel libertatea tuturor va fi asigurată. Să fie clar că lipsirea de libertate a minorităților duce și la lipsirea de libertate a majorității populației”.

La rîndul său, Marele Rabin al Franței Joseph Sitruk, răspunzînd întrebării unui corpondent de presă străin privind la un așa-zis pericol de generalizare a fenomenelor de antisemitism în

Președintele a rugat, în incheiere, pe păstorii religioși ai comunităților evreiești europene să ducă cu dinșii către obstacole lor, către popoarele în mijlocul cărora traiesc mesajul României doritoare de libertate, pace și progres.

Cuvîntarea președintelui Iliescu a fost îndelung ovacionată de către toți participanții.

Altfel președintele Iliescu cît și primul ministru Petre Roman s-au întreținut apoi într-o atmosferă cordială cu înalții ierarhi ai cultului mozaic.

România, a spus: „Poporul român nu este un popor antisemit. Există însă un număr de persoane, puține la număr, care încearcă să insufle sămînța unui antisemitism revolut. Interlocutorii noștri români ne-au dat însă asigurările cele mai ferme că antisemitismul nu va găsi teren de manifestare în România”.

Eminența Sa dl Șef Rabin dr. Moses Rosen a făcut o apreciere lucidă asupra pericolului propagandei antisemite la care se dedau unele publicații din România, și a subliniat faptul că veninul care se strecoară în sufletele oamenilor prin presă este chiar mai periculos decît unele fapte dureroase care s-au petrecut la Oradea și Tg. Mures, sau în alte localități în care au fost profanate cimitirii sau au apărut zvastici pe pietre funerare sau pe pereții unor sinagogi.

Conferința de presă a constituit o dovadă a solidarității evreilor de pretutindeni cu evreimea din România și a hotărîrii noastre, ca și a fraților noștri din alte țări de a nu permite reînvierea unor manifestări antisemite. Trebuie subliniată fermitatea cu care Eminența Sa a reamintit încă o dată că nu vom îngădui nimănui să încalce demnitatea noastră și că pună la îndoială loialitatea noastră față de această țară cu a cărei soartă ne-am identificat de veacuri.

Deschizînd adunarea, Eminența Sa dl Șef Rabin dr. Moses Rosen, președintele Federației Comunităților Evreiești și membru al Prezidiului Conferinței Rabinice Europene, a adresat un călduros salut înalților corifei ai vieții evreiești europene și le-a mulțumit pentru cinstirea pe care au adus-o iudaismului român prin alegerea Bucureștiului drept loc al desfășurării sesiunii.

Dl Șef Rabin Rosen a prezentat apoi o succintă dare de seamă asupra situației comunităților evreiești din România la nouă luni de la Revoluția din decembrie. Domnia Sa a subliniat participarea populației evreiești la procesul de democratizare a țării, la eliberarea de teamă și teroare a întregului popor român și s-a referit la marea nevoie de a fi ajutat spre a putea infrînge obstacolele ce mai stau în calea tinerei democrații din România.

Dl Șef Rabin a adus mulțumiri guvernului român pentru sprijinul pe care îl

dă dezvoltării normale a vieții religioase evreiești, alături de celelalte culte, pentru buna funcționare a instituțiilor noastre de cult și a școlilor religioase de Talmud Tora, a instituțiilor de cultură iudaică și a celor de ajutor social.

În același timp, dl Șef Rabin a făcut constatarea că de libertatea cercurii cu grele jertfe abuzează forțe neofasciste care, sub pretextul libertăților democratice, fac o deșantată propagandă antisemită, insultîndu-ne și calomniîndu-ne.

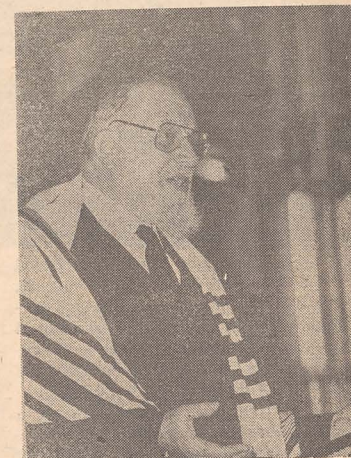
„Poporul român, inteligența sa, guvernul țării și toate forțele sănătoase din România vor ști să bareze drumul oricărei tentative de a semăna ura de rasă, ura interconfesională sau interetnică și avem deplină încredere că toate aceste forțe cu adevărat democratice, vor izbuti să pună stavilă încercărilor disperate ale dușmanilor noștri”, a conchis Eminența Sa.

Lordul IMMANUEL JAKOBOVITS

Iubiți frați și surori,

Sint aici pentru a patra oară. Ca și în vizitele anterioare, am întîlnit evrei din București și din provincie, și nu vom uita lacrimile ce le-am vărsat, cînd am văzut iadul prin care au trecut evreii de aici, și că rămășițele ce s-au mai salvat au pus mina și au reconstruit vechile lor comunități. Am înțeles că noi, cei care venim din țările Occidentului liber, trebuie să ne întîlnim cu frații noștri, de care am fost mult timp despărțiți.

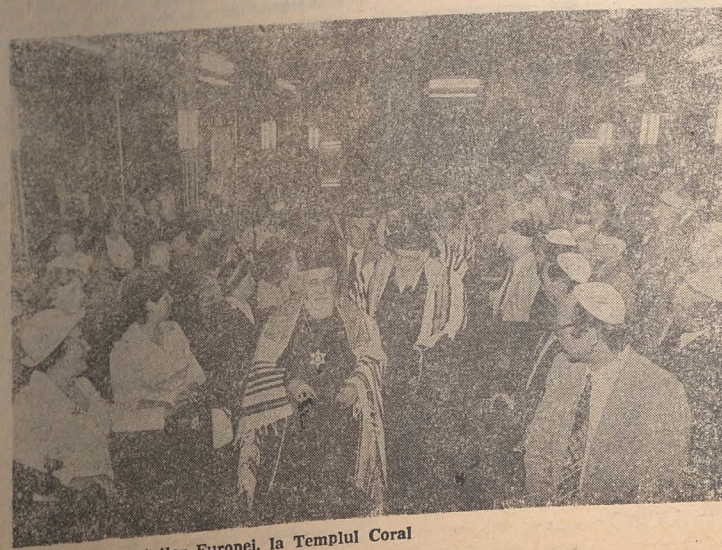
Acum o să vă întreb: ce sărbătoare este aceasta? De ce am venit așa, deodată, să ne întîlnim? Noi sintem rabini care reprezentăm și conducem comunitățile din întreaga Europă. Totalul evreilor pentru care noi ne asumăm răspunderea este de peste un milion. Noi, rabini întruși aici, răspundem spiritualmente pentru acest milion de evrei. Și cu toate că se apropie sfintele sărbători ale Anului Nou, se apropie rugăciunile de Slihot și altele, iar noi trebuie să ne pregătim predicile, întîlnirile cu enoriașii, ne-am făcut timp ca să venim la București, pentru că marea noastră coleg ne-a invitat aici. Aș vrea să precizez că această întîlnire s-a bucurat și de o frumoasă manifestare a tineretului Dvs., care înțreține optimismul și care constituie pentru mine, pentru noi, evenimentul de seamă al clipelor pe care le trăim aici. Doreș să mai menționez că vizitele mele anterioare durau cel puțin o săptămînă. Vizitam diferite locuri, țineam conferințe. De data aceasta am venit numai pentru o zi. Există și sărbători care durează o zi, dar care pot fi mai importante ca alte sărbători. Se știe că Sukot ține 9 zile, Pesah 8 zile, iar Iom Kipur numai o zi. Dar care evreu nu vine de Iom Kipur la sinagogă? Înseamnă că această singură zi are într-însă ceva sfînt, ceva înalțător pentru sufletul evreului.

țărilor în care trăim. Astăzi însă lucrurile stau altfel; astăzi neevreii trebuie să se roage pentru pacea noastră, pentru că dacă nu va fi pace pentru evrei, nu va fi pace nici pentru ei. Am văzut asta în timpul naziștilor. Am început cu evreii și lumea a stat nepăsătoare, a asistat la distrugerea a milioane de evrei. Mai tirziu lumea a trebuit să plătească cu prețul citorva zeci de milioane de vieți pentru a putea infrînge nazismul. Ia fel și acum, dacă se va permite să se deschidă porțile dușmanilor, nelegiuitorilor și se va lăsa friu liber propagandei lor, noi nu vom fi singurele victime. Se începe cu noi și se termină cu alții.

Vreau să-mi exprim speranța și încrederea că tot ce am văzut, toate suferințele îndurate de acest popor și de altele în lume în ultima perioadă, reprezintă faptul că lumea de azi a fost zguduită din temelii; în întreaga istorie a omenirii nu s-au produs asemenea răsturnări ca în ultimul an.

Vă urez ca binecuvîntările de mai sus să se reverse și asupra comunității voastre, asupra copiilor voștri, asupra Israelului, asupra celor ce construiesc Sionul azi. Pacea să vină pentru toți locuitorii pămîntului, și să putem sluji cu toții pe Dumnezeu, să făurim cu toții o lume înfrățită.

Cortegiul rabinilor Europci, la Templul Coral

Extrase din cuvîntările rostite la Templul Coral

JOSEPH SITRUK

Trăiesc în aceste zile o experiență de neuitat. O simt de neuitat, mai întii, fiindcă am o admirație fără limite pentru un cuplu, mă refer la dl Șef Rabin dr. Moses Rosen și la distinsa d-sale soție. Dr-ul Moses Rosen nu este numai Șef Rabinul comunității evreiești din România, ci, împreună cu soția d-sale, este — simbolic vorbind — tatăl și,

prieteni, vă mulțumesc vouă, membrilor comunității evreiești din România, care ne oferiți un impresionant exemplu de dragoste a aproapelui. Este prima oară în existența mea că înțlesc o comunitate atât de receptivă la aceasta, în pofida faptului că este fragilă numeric; cu atât mai fragilă cu cît membrii ei, în majoritate, sînt bătrîni, izolați, bolnavi, că sînt, în consecință, persoane care au nevoie de solitudinea celorlalți; și iată

■ Marele Rabin al Franței Joseph Sitruk salută pe Eminența Sa

respectiv, mama acestei comunități. Ce exemplu, cîtă solitudine, ce extraordinară dragoste am putut constata văzînd toate acestea! În al doilea rînd, consider această experiență de neuitat fiindcă ne oferă posibilitatea de a ne exprima o triplă recunoștință; mai întii, față de această națiune minunată care este cea română, capabilă să trăiască în bună înțelegere cu populația evreiască de-a lungul anilor; față de vocația sa spirituală niciodată dezmințită; și — în al treilea rînd — vreau să transmit sincerele mele sentimente față de guvernul român pentru tot ce face pentru întregul popor român, indiferent de apartenența etnică sau religioasă a cetățenilor țării. Și îmi exprim speranța pe care ne-o punem în el că va combate și în continuare tot ceea ce contravine principiilor democrației, condamnînd resuscitarea extremei drepte, reînnoșirea fascismului. Vă rog, dle Șef Rabin, să transmiteți guvernului dvs. că Franța, care este o mare iubitoare a libertății, își menține poziția de apărătoare a României în acest moment dificil pe care-l traversează. Și, pentru a reveni asupra unei expresii consacrate, aceea că evreul este barometrul istoriei, ne exprimăm încrederea că guvernul român va reuși să vegheze, să protejeze, să ocrotească această comunitate a evreilor din România pentru a supraviețui în cadrul tuturor comunităților naționale. De asemenea, dragii mei

că toți cei de aici sînteți astfel organizați pentru ca nimeni să nu se simtă singur, în sensul dat expresiei că poporul evreu este o adevărată familie. Niciodată această expresie nu este mai bine întrebuintată decît în cazul acestei comunități. Țin să vă asigur că în bagajele mele spirituale voi purta de acum înainte experiența acestei fraternități, ca pe un exemplu stimulator de a reuși, la rîndul nostru, aceasta, în țara noastră. Totodată, mulțumirile mele se îndreaptă către cel Etern.

În calitate de oaspete al obștii dvs. am avut bucuria de a vedea bătrîni viguroși și un tineret plin de un extraordinar dinamism. Fie-mi permis de a vă da binecuvîntarea printr-un exemplu: într-o zi, un călător trudit de drum îndelungat a găsit un copac maestuos, s-a așezat la umbra lui, a gustat din fructele sale, s-a odihnit la rădăcinile copacului. În momentul plecării a vrut să-i mulțumească. „Ce aș putea să urez copacului?“, s-a gîndit. „Fructele sale sînt delicioase, umbra lui e atât de deasă! Am să-i doresc atunci ca urmașii, vîlstarile care vor răsări dintr-însul să-i semene“. Este ceea ce vreau să urez, la rîndul-mi, comunității dvs. În același mod în care vă cultivați fraternitatea, dragostea și credința, tot așa aceste virtuți să se înființeze și la copiii dvs. Aceasta să fie moștenirea pe care s-o transmiteți copiilor dvs., puterea și încrederea în forțele dvs.! Amin.

■ Doamna Amalia dr. Rosen și soțiile diplomaților prezenți

VIZITE FRĂTEȘTI ÎN COMUNITATEA NOASTRĂ

■ Eminența Sa dr. Moses Rosen, primul ministru Petre Roman și Abraham H. Foxman

Delegația „Anti Defamation League“

Prima jumătate a lunii septembrie a.c. a fost marcată de câteva evenimente remarcabile în viața obștii noastre.

Între 3 și 5 septembrie ne-a vizitat o delegație de la „Anti Defamation League of Bnai B'rith“ compusă din Abraham H. Foxman, președintele organizației, Joseph Guggenheim din Zürich și Siegfried Schlie-

ber din Viena.

Marți 4 septembrie a.c. domnul prim-ministru Petre Roman a primit în audiență pe Eminența Sa dl Șef Rabin dr. Moses Rosen, președintele Federației Comunităților Evreiești din România, însoțit de către dl A. Foxman.

Declarația primului ministru

„Intrevederea, mi se pare, am chiar convingerea, a fost foarte utilă. Am prezentat situația procesului de democratizare din România și am exprimat, cu acest prilej, hotărîrea guvernului român ca în virtutea acestor libertăți și democrații să marginalizăm orice atitudine de extremism, șovinism, rasism, antisemitism ș.a.m.d. și, evident, obligația guvernului român de a proteja pe toți cetățenii săi în fața unor eventuale asemenea atitudini, inclusiv, desigur, față de comunitatea evreiască, care, așa cum se știe, cu mulți ani în urmă a avut de suferit atât de îngrozitor și care, desigur, este confruntată, în planul percepției sale, cu imagini foarte grave ale trecutului, a căror apariție în zilele noastre este inadmisibilă.

Pe această bază de evidentă înțelegere, atât a preocupărilor exprimate de către domnul Foxman, cît și a intențiilor clare ale guvernului român, am procedat la un

schimb de păreri cu privire la modul în care trebuie să se schimbe atitudinea americană, în general, a Administrației americane, a Congresului, a Senatului american față de România, în principal, în ce privește acordarea clauzei națiunii celei mai favorizate. Noi avem demnitatea noastră națională și aceasta ne obligă nu ca să cerem ceea ce nu meriăm, ci ca să avem acces, la fel ca toate țările libere și democratice ale lumii, la ceea ce comunitatea internațională consideră că este normal să fie promovată în sensul relațiilor economice, în sensul sprijinului proceselor de democratizare, proceselor de liberalizare economică, așa cum se petrec ele și în țara noastră. Am convins-o că prin convergența mai multor elemente de cunoaștere a situației din România, oferite de către diferitele grupuri sau persoane care au vizitat România, se va realiza un statut demn și normal al României în relațiile cu alte state, în particular cu Statele Unite“.

Declarația lui Abraham Foxman

„Cred că mi-am găsit un nou prieten și plec de la această întrevedere cu sentimentul că am înțeles o ființă sensibilă și preocupată de problemele pe care le-am ridicat, acestea fiind legate de comunitatea evreiască din România. Plec cu asigurările pe care primul-ministru mi le-a dat vorbind în numele acestei țări și anume că el continuă să sprijine instituțiile, libertatea și libertatea religioasă a comunității evreiești. Și mai plec cu sentimentul de a fi sigur că primul-ministru înțelege și sprijină procesul democratic. Este foarte important să le fac cunoscut americanilor cuvintele și sentimentele primului-ministru, că democrația este un proces dureros, dar că el va face

tot ce poate pentru a-l pune în mișcare și a progresa cît se poate de repede.

Înainte de a veni aici am vorbit cu reprezentanții ai guvernului nostru și i-am întrebat care este atitudinea lor. Ei m-au asigurat și mi-au spus să-i transmit primului-ministru că doresc să vă sprijine și să vă ajute. Sper ca în următoarele luni această atitudine să se exprime concret și să contribuie la acordarea clauzei națiunii celei mai favorizate. Din nefericire, acest lucru nu este în mintile mele, el aparține Administrației și Congresului, dar, în măsura în care am capacitatea să spun că această țară trebuie să primească acest credit și trebuie să i se dea ocazia să demonstreze prin fapte, mai degrabă decît prin pedepșă, eu o voi face“.

Delegația Congresului Evreiesc European

Între 7 și 10 septembrie a.c. ne-a vizitat președintele Congresului Evreiesc European, dl Lionel Kapelowitz, care e totodată și președintele organizației conducătoare a iudaismului britanic „Board of Deputies of British Jews“, însoțit de dl Serge Czeigenbaum secretarul general al Congresului.

În cadrul serviciului divin din seara de vineri 7 sept., la Templul Coral, oaspeții au fost salutați de Eminența Sa dl Șef Rabin dr. Moses Rosen, care a vorbit despre legăturile de frățietate între comunitatea noastră și cea britanică și a evocat personalitatea conducătorului iudaismului englez, ca un bun evreu,

profund religios și devotat poporului evreu. La fel și dl Czeigenbaum duse o muncă admirabilă în slujba tuturor comunităților evreiești din Europa.

În cuvîntul său, dl Kapelowitz a elegiat, prin calde aprecieri, personalitatea dlui Șef Rabin, și a exprimat bucuria de a întîlni din nou copii și tineri evrei cîntînd rugăciunile noastre și învîntînd limba Bibliei. Vorbitorul a rostit apoi un frumos „Dvar Toră“ (cuvînt al Torei), care a avut un deosebit răsunet în ritmurile enoriașilor.

Au fost vizitate instituții ale obștii și pretutindeni oaspeții au fost primiiți cu multă căldură.

VIZITA RABINULUI ARTHUR SCHNEIER președintele Fundației „Appeal for Conscience“

La 13 septembrie, comunitatea noastră a avut bucuria de a-l primi ca oaspete pe Rabinul Arthur Schneier din S.U.A., președintele Fundației „Appeal for Conscience“. Domnia Sa a fost primit în aceeași zi, însoțit fiind de dl dr. Moses Rosen, Șef Rabinul Cultului Mozaic din România, de președintele Ion Iliescu, de prim ministrul Petre Roman, de ministrul de externe Adrian Năstase, de Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, de Eminentă Sa, dl Ioan Robu, Arhiepiscopul Bisericii Romano-Catolice.

Cuvîntul de salut al Eminenței Sale

În cuvinte călduroase, Eminență Sa a adresat un frățesc salut Prea Fericitului Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, precum și distinșului oaspete. Publicăm mai jos un fragment din articolul apărut în „România Liberă” cu

DISCUȚIE TAINICĂ PE

„În urmă cu vreo doi ani, Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, l-a invitat să-i facă o vizită pe dr. Moses Rosen, Șef Rabinul Cultului Mozaic din România. Nu era un gest neobișnuit. Între slujitorii celor două culte au existat și există relații de bună înțelegere și colaborare ecumenică, bazate pe învățătura religioasă ca drum spre cunoașterea supremului simbol al dragostei, avînd ca țel înfrățirea umanității. Sînd la Patriarhie, oaspetele a fost puțin surprins. Spre deosebire de alte dați, gazda nu l-a mai condus direct în cabinetul său. A ținut să-i arate clădirea și, curînd, musafirul și-a dat seama că de fapt urma să aibă loc o convorbire cu ne trebuia să fie ascultată de microfoanele instalate fără îndoială în cabinet.

Într-adevăr, pe unul din culorile a avut loc o discuție tainică — Patriarhul i-a vorbit cu profundă durere despre situația gravă în care se afla biserica sa: dictatorul comunist continua să distrugă lăcașele de cult din zona centrului civic în ciuda eforturilor pe care le făcea să-l împiedice. La un moment dat, copleșit de disperare, a izbucnit chiar în plîns. Încercase în mai multe rînduri să obțină o audiență la dictator, pentru a protesta și a-l determina să oprească tăvălugul, dar de ani de zile Ceaușescu refuza să-l

Seara, după o asemenea zi încărcată, dl Rabin Arthur Schneier a participat la o recepție oferită de Federația Comunităților Evreiești. La recepție au participat: ambasadorul Statului Israel, în sarcinatul cu afaceri al Ambasadei Statelor Unite, dl senator Gelu Voican Voiculescu, academicieni, personalități ale vieții culturale și științifice.

Oaspetele a fost salutat de Eminentă Sa dl Șef Rabin dr. Moses Rosen, și de Prea-Fericitul Patriarh Teoctist (publicăm extrase din aceste cuvîntări).

titlul „Discuție tainică pe culorile Patriarhiei” din conținutul căruiu cititorul va lua cunoștință în același timp de cele spuse de dl Șef Rabin dr. Moses Rosen cu acest prilej.

CULOARELE PATRIARHIEI

primească. Faptul că fuseseră interzise unele reparații la Patriarhie poate indica intenția de a dărîma și acest sfînt lăcaș. «Nici pe mine nu m-a mai primit în ultimii ani», i-a răspuns Șef Rabinul, copleșit și el de amenințările de dărîmarea a ultimelor două sinagogi rămase încă intacte în zonă — în afară de Templul Coral — dar amenințate continuu de nebunia demolatoare. A avut loc atunci o discuție neliniștită, dureroasă, în care cei doi inalți prelați și-au împărțit marile mîhniri și au discutat și asupra posibilităților ce ar putea exista pentru salvarea a ceea ce se mai putea salva, despre alte foruri cărora li s-ar mai putea cere sprijin eficient.

Sînt relatări despre situații triste cărora a trebuit să le facem față în perioada dictaturii ceaușiste.

Iată de ce Eminența Sa s-a referit în cuvîntul său și la acțiunile în vederea îmbunătățirii relațiilor dintre diferitele religii, arătînd că e necesară o mobilizare a conștiințelor oamenilor în vederea susținerii generoaselor acțiuni inițiate de Rabinul Arthur Schneier în ajutorul poporului român. Acesta s-a preocupat în repetate rînduri, la cutremurele de pămînt, la inundații, la obținerea clauzei națiunii celei mai favorizate etc. și o va face și în viitor, ca un prieten devotat și constant al României.

Cuvîntarea Rabinului Arthur Schneier

Reamintindu-mi zilele în care am fost la Iasi, împreună cu ambasadorul Statului Israel și cu devotatul meu concetățean, ambasadorul S.U.A., toți am simțit că dvs., dl Șef Rabin dr. Moses Rosen, sînteți, într-adevăr, un om pentru istorie. Și ceea ce ați făcut pentru noi a fost să recepțiam în întreaga lor semnificație momente importante din istoria nu întotdeauna scutită de tulburări și necazuri a comunității evreilor din România. Sînteți un om pentru istorie nu numai pentru că v-ați dedicat întreaga dvs. viață slujirii obștii evreilor din România, ci și slujirii poporului lui Israel de pretutindeni. Sînteți, într-adevăr, un mare conducător, cu curaj, cu înțelepciune, cu erudiție aflat la cîrma destinelor comunității evreilor din România. Ne-am întîlnit în luna septembrie, luna în care ne pregătim pentru Iom Hadin, pentru Roș Hasana, Ziua Judecării. Și dl Șef Rabin dr. Moses Rosen vă va spune, așa cum bine știți, că începînd cu prima zi a lunii Elul, Roș Hodes Elul, sunăm din Șofar, cornul de berbec. Este momentul întîlnirii cu Dvar Tora. În tractatul talmudic consacrat sărbătorii de Roș Hasana se precizează că de Roș Hasana, deși se poate sufla și dintr-un Șofar din corn de vacă sau de vitel, e preferabil, chiar dacă e mai costisitor, să se folosească un Șofar din corn de berbec. Și știți de ce? Fiindcă cornul de berbec simbolizează Akeda lui Ithak, capacitatea lui Avraham de a fi pregătit să-și sacrifice fiul. Acesta este motivul pentru care utilizăm Șofarul din corn de berbec. Fiindcă atingerea unui ideal cere sacrificii. Și nimeni nu știe mai bine decît poporul lui Israel ce înseamnă a aduce un sacrificiu. Ce altceva reprezintă cei șase milioane de evrei exterminați de naștiți, ce altceva cei 12.000 la Iasi, care și-au găsit sfîrșitul datorită Gărzii de Fier, ce altceva — marea dăruire din York sau pogromurile din diferite părți ale Europei! Noi știm ce înseamnă a aduce un sacrificiu. Ce altceva semnifică bărbații și femeile din Statul Israel, care și-au dat viața pentru Statul Israel să fie în siguranță! Și — fie-mi permis să o spun cu mîndrie — că bărbații și femeile din Statele Unite

ale Americii, care stau în fața urii dictatorului din Golf, pentru a apăra misiunea Statelor Unite ale Americii față de Națiunile Unite și a împiedica pe dictatorul Bagdadului să se bucur de roadele urii lui, dau dovadă, de asemenea, de putere de sacrificiu. Da. Dacă vrei să înfrunți pacea, dreptatea, să pășești pe calea vieții democratice, pe care toți o căutăm și vrem să o trăim împreună, trebuie să înțelegi că trebuie să fii pregătit pentru sacrificiu. Da. Drepturile omului nu se obțin cu ușurință. Și aceasta este lecția pe care o dă lumii poporul evreu. Este Akeda, capacitatea de sacrificiu, unicul drum pe care poate veni Mesia, cînd va fi, cu adevărat, pace și armonie pe planeta noastră, Șalom. Cînd folosim Șofarul avem speranța că acest ideal poate fi atins. Sîntem pregătiți să facem sacrificiul. Și despre toate acestea ne relatează istoria evreilor; despre bărbați și femei care și-au dat viața în numele unui ideal. Ei s-au sacrificat și, prin aceasta, au clădit o nouă fundație, pe al cărei frontispiciu este înscrisă ideea: a trăi și a lăsa și pe alții să trăiască.

Vreau să știți că o parte a familiei mele a făcut supremul sacrificiu, fiind ucisii Al Kidus Hasem la Auschwitz, la Theresienstadt și știți și înțeleg ce înseamnă această noțiune: jertfă. Este în tradiția noastră ca înainte de Roș Hasana și Iom Kipur să vizităm mormintele celor dragi.

Eu mă rog de Roș Hasana pentru o lume a păcii, pentru binele întregii umanității. Cred și invoc numele strămoșilor mei și, în mod deosebit, al bunicii mele, fost Șef Rabin la Iasi, Rabinul Taubes, așa încît vă urez tuturor Șana Tova, un bun, care să fie binecuvîntat de Dumnezeu cu binecuvîntările Sale. Mă rog, de asemenea, în onoarea excepționalei îndreptări de a conduce a Șef Rabinului zestrări de a conduce a Șef Rabinului dvs., care este, prin extensie, parte a miciei mele familii.

Cred că poporul evreu, care a îndurat atîtea suferințe și a fost atît de încercat în istoria sa, va găsi drumul spre în ridicarea fundației în care să trăiască în pace cu toate națiunile lumii, sub ocrotirea aceluiași Dumnezeu. Șana Tova!

Cuvîntarea Prea Fericitului Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Mă adresez tuturor cu o inimă și un gînd frățesc. Trăim, într-adevăr, aveau momente de lumină, de dreptate, de adevăr, de libertate. Noi, slujitorii Bisericii, ai cultelor, nu găsim și nu vom găsi cuvinte să celebrăm amintirea eroilor jertfii pentru această libertate, de care ne bucurăm noi, astăzi. Vorbesc de noi, cei din România, vorbesc de slujitorii altarelor, fie că sînt de un cult sau altul, fie că sînt de o naționalitate sau alta, deopotrivă. Așa cum Eminența Sa a mărturisit aici atît de emoționant pentru mine, mai ales, despre cele întîmplate cu altarele noastre dispărute, sînt adevăruri pe care le păstrăm înscrise în tristețea inimii mele ca o rană, care, de bună seamă, va dăinui, dar fi sînt recunoscător pentru aceste mărturisiri, pentru aceste dezvăluiri de dragoste cu adevărat frățească, care arată roadele adevărului și roadele credinței în același Dumnezeu. Slujim același Dumnezeu și credem în același Dumnezeu. Și, în virtutea acestor adevăruri veșnice noi, ne-am împărțit ofurile și suferințele noastre și, într-adevăr, am aflat cuvînt frățesc de mîngiere în multe împrejurări și din cele pe care le-a relevat Eminența Sa în această lumină de seară, la această vecernie a noastră, pe care o petrecem aici, în casa dvs. Aceleași sentimente le-am trăit la această reîntîlnire cu Eminența Sa dl președinte al Fundației „Apel pen-

zeu, atunci popoarele vor descoperi adevărul Dumnezeuiesc și vor putea să se bucură plenar de harul lor, al credinței în Părintele Cereș. De aceea, trebuie să folosim șansa pe care ne-a dat-o libertatea, jertfa aceasta martirică. Și noi o vom folosi prin graiul și al cuvîntelor și al faptelor iubindu-ne și combătînd ura, combătînd extremismele, sădînd simțul omeniei, al iubirii, al prețurii față de semenul nostru. Din orice parte ar fi semenul acesta și oricărui etniei ar aparține și orice credință ar avea noi sîntem dator să-l iubim, să-l slujim, să-l ajutăm. Iar Eminența Sa dl Șef Rabin dr. Moses Rosen ne-a dovedit-o de-a lungul anilor prin activitățile pe care le cunoaștem cu toții.

De o importanță extraordinară în lume este Fundația „Apel pentru conștiință”, al cărei președinte este Eminența Sa dl Șef Rabin Arthur Schneier. Apelul la conștiință este un adevăr veșnic, pentru că ea, conștiința, este cea care trebuie să ne călăuzească și să ne arate atunci cînd facem rău, ca în tabloul-copie al lui Grigorescu, înfățișîndu-l pe Cain, urmărit de conștiința fratricidului. Este astăzi, cu adevărat, o fericită împrejurare de întîlniri și de descoperiri, care ne-a dat și ne dă curaj în mersul înainte pe drumul ce-l avem de străbătut și în responsabilitatea pe care o avem noi, cei ce

Prea Fericitul Teoctist, Rabinul Arthur Schneier și Șef Rabin dr. Moses Rosen

stăm în fruntea obstacolelor noastre de credințioși, a clerului însuflețit de dorința de a-l sluji pe Dumnezeu păcii, pe Dumnezeu frățietății, pe Dumnezeu adevărului, pe Dumnezeu tatăl nostru cel din ceruri, al tuturor. Eminența Voastră dl Șef Rabin Arthur Schneier, vă mulțumesc frățește pentru cuvintele rostite, le apreciez ca adresate nu numai mie, dar și clerului și credincioșilor ce-i reprezintă cărora le-ați acordat de atîtea ori momente de mîngiere. Mă bucur că vă pot adresa acest salut dintr-o inimă și o simțire frățești și vă rog să încredințați pe toți cei ce sînt și ne iubesc dincolo de ocean și celor de pretutindeni, din partea cărora ne-ați transmis astăzi mesajul de frățietate, recunoștința noastră pentru tot ceea ce au făcut și fac pentru noi, pentru poporul nostru. Și dvs. personal, solul și cel care ați purtat și purtați făclia apelului la conștiință, Dumnezeu nostru al tuturor să vă călăuzească pașii mai departe ca să puteți face, în continuare, bine și să fiți un factor de apropiere, de deschidere, de unitate și de încredere interconfesională. Vă mulțumesc tuturor călduros.

Cei prezenți au aplaudat cu însuflețire discursurile rostite, constatînd încă o dată că avem o comunitate activă, că Eminența Sa acționează ferm și prompt pentru apărarea intereselor ei și că putem conta întotdeauna pe ajutorul frățesc al evreilor de pretutindeni care, și prin vizitele recente, și prin demersurile făcute cu această ocazie au dovedit cît adevăr este în dictonul:

כל ישראל ערבים זה לזה כל ישראל אחים.
„Toți evreii sînt garanți unul pentru celălalt, toți evreii sînt frați!”

JOURNAL OF THE ROMANIAN JEWS

CONGRATULATIONS FOR ROSH HASHANA

The President of the State of Israel

To Chief Rabbi Dr. MOSES ROSEN

In my name and on behalf of the people of Israel I convey warm greetings for the New Year to you, to your wife and to the entire Jewish community from Romania.

We wish you "Ketiva Vahatima Tova", a good year, a year of peace; a year of Alia and of liberation.

With appreciation and friendship,

CHAIM HERZOG

The Vicepresident of "JOINT"

DEAR RABBI ROSEN

On the eve of the New Year I wish you and the Jewish Community a happy, healthy, and prosperous new year. Your noble leadership in challenging times is a tribute to the strength of the Jewish spirit.

Best wishes,

MICHAEL SCHNEIDER

The State Secretary for Cults

To His Eminence Dr MOSES ROSEN
Chief Rabbi of the Mosaic Cult

YOUR EMINENCE,

On the occasion of the celebration of the Jewish New Year 5751, I beg you to receive the best wishes for health, personal happiness and distinguished achievements for your work. I send the same thoughts to all your collaborators as well as to the communities within the Federation of Jewish (Mosaic) Communities from Romania.

I take this opportunity to express our warm thanks for your contribution to the renewal of the moral-spiritual life in our country and to the development of relations of friendship and cooperation between Romania and other countries of this world.

I wish Your Eminence long life and special achievements in your activity for the good of all Mosaic communities in Romania.
September 18, 1990

Professor Dr GHEORGHE VLADUTESCU

SESSION OF THE PRESIDUM OF THE EUROPEAN RABBINIC CONFERENCE

During the days of 10—11 September 1990, the session of the Presidium of the European Rabbinic Conference took place at Bucharest, with the attendance of Lord Immanuel Jakobovits, President of the Presidium and of several prestigious leading rabbinic personalities: Joseph Sitruk, Great Rabbi of France and vice-president of the conference, René Sirat, Great Rabbi Emeritus of France and President of the management committee of the European Rabbinic Conference, Leon Mazliach, secretary general of the Consistory of Jews from France, Chief Rabbi Meir Löwinger from Basel, Elie Toaf, Chief Rabbi of Italy, A. Guigui, Chief Rabbi of Belgium, Chaim Eisenberg, Chief Rabbi of Austria, Ephraim Mirvis, Chief Rabbi of Ireland, Meir Just, Chief Rabbi of the Netherlands, Rabbi A. Rose, secretary of the Conference.

Also attending were Dr. Zvi Feine, director of the "Joint" program for Romania and First Rabbi Ernest Neumann from Timișoara.

On Monday, September 10, in the evening, a festive meeting was held at the Choral Temple in honor of the guests during which the Great Rabbi of France, Joseph Sitruk, the Chief Rabbi of England, Lord Jakobovits and His Eminence Chief Rabbi Dr. Moses Rosen delivered speeches.

The meeting was honored by the presence of Professor Dr. Gheorghe Vlădu-

țescu, State Secretary for Cults; Aurel Dragoș Munteanu, Romania's representative at the United Nations.

The Ambassadors of Israel, Great Britain, France, Venezuela, the chargés d'affaires of the United States and of Austria as well as other members of the diplomatic corps also attended this meeting.

Mr. Lionel Stoleru, State Secretary at the French government, was the honorary guest.

We also mention that several members of the Romanian Senate were present.

A LATE SESSION

In the festive hall of Popa Soare Street, a "working session" was then held, during which the guests discussed the report of His Eminence Chief Rabbi Dr. Moses Rosen and the second item on the agenda was "religious assistance for the Judaism from the Soviet Union". One understands by this the assistance granted to those who arrive in Israel (this year there will be about 150,000) as well as to those who, for the time being, remain in the Soviet Union.

The session was also attended by: First Rabbi Dr. Ernest Neumann from Timișoara and Dr. Zvi Feine, director for Romania of the "Joint" organization as well as by Mr. Serge Czweigenbaum, secretary general of the European Jewish Congress.

good functioning of our institutions and to control any attempt of instigation to inter-confessional or interethnic hate.

Lord Jakobovits expressed the firm conviction of the rabbinic delegation that Romania is irreversibly engaged on the road of democracy and progress.

"Through your leadership, said Lord Jakobovits, democracy prevails now in Romania and the country is in safe hands. We hope that God's blessings will be with you, with your government and your people. We are happy to see that our brothers and sisters enjoy full religious freedom."

There was a moving moment when President Iliescu reminded Chief Rabbi Rosen, the commemoration of the Iași pogrom he organized and attended during the years when Mr. Iliescu resided in the Moldavian capital.

The President ended by begging the religious leaders of the European Jewish communities to bring back to their congregations, to their people among which they live, the message of Romania wishing for liberty, peace and progress.

The speech of President Iliescu was strongly applauded by all those present.

Both President Iliescu and Prime Minister Roman had then a talk in a cordial atmosphere with the high envoys of the Mosaic Cult.

Mr. Ion Iliescu and Mr. Petre Roman together with the participants at the rabbinic Conference

THE PRESS CONFERENCE

At the press conference held at the Choral Temple and attended by a large number of Romanian and foreign journalists, by correspondents of many radio and TV-stations from all over the world, the guests replied to numerous questions. "The meeting we had with President Ion Iliescu and prime minister Roman, said Lord Jakobovits was especially cordial. They gave us the assurance that all religious and political minorities will enjoy full rights. We were firmly told about the deep attachment of Romania's present leadership for equal rights, the respecting of human rights, of the rights of minorities. We feel much encouraged by the new realities of a country like Romania that went through many more trials than other East European countries during the revolution. We found there is a strong desire for freedom, for a stable democracy."

In reply to some questions concerning the road to be followed by nations to avoid the repetition of horrible events of World War II when millions of Jews were killed in a barbaric way and peoples suffered under the heel of fascist dictatorship, Lord Jakobovits said:

"The way to eliminate all the incredible sufferings of mankind is closely connected to the realization of the fact that there can not exist fraternity between men as long as they do not understand that all are the children of the same Creator. One can not arrive to acknowledge the fact that we are brothers if we do not realize that there is something that unites us all. Otherwise instance a moral religious base, because must convince people that it is necessary to recognize in every man a brother, whose freedom and wellbeing are as close to us as our own.

There also should exist laws confirming these moral values and forbidding

to all that such problems like the persecution of some minorities, whatever they may be: Jews, Gypsies or others, should be considered as an internal problem of the respective country. These are far more than this, these are crimes against humanity. It is only in this way that freedom will be assured for all. It must be clear that the absence of liberty for minorities leads to the absence of liberty for the majority of the population."

At his turn, the Great Rabbi of France, Joseph Sitruk, replying to the question of a foreign press correspondent regarding a so-called danger of generalisation of antisemitic events in Romania, said: "Our opinion is that the Romanian people is not an antisemitic one. There is a number of persons, just a few, who try to sow among the population the seeds of a revolute antisemitism. However, our Romanian interlocutors gave us very firm assurances that antisemitism will not find a favorable ground in Romania."

His Eminence Chief Rabbi Dr. Moses Rosen presented a lucid estimation on the danger of antisemitic propaganda carried out by some publications in Romania and stressed the fact that the poison flowing into the hearts of people through the press is even more threatening than some sad facts that happened at Oradea and Tg. Mures or in other localities where graveyards were violated or svastikas were drawn on gravestones or on the walls of synagogues.

The press conference was a proof of the solidarity of Jews from everywhere with the Jews from Romania and our decision and the decision of our brothers from other countries not to permit the revival of antisemitic manifestations. One must stress the firmness with which His Eminence recalled once again that we shall allow nobody to attack our dignity and to raise doubts on our loyalty towards this country with the fate of which we identified ourselves since centuries.

AUDIENCE AT THE PRESIDENT OF ROMANIA

On Tuesday, September 11, the members of the delegation were received by Mr. Ion Iliescu, President of Romania and by Prime Minister Petre Roman. Present too was Mr. Aurel Dragoș Munteanu, Romania's representative at the U.N.

Chief Rabbi Dr. Moses Rosen presented to the Romanian leaders the chiefs of the Mosaic cult in Europe and expressed his thanks to President Iliescu for the honor granted by this meeting. His Eminence stressed the full religious freedom enjoyed by cults in Romania and, among these, by the Mosaic cult, as well as the government's constant care to assure the

The Speech of Mr Ion Iliescu

The President of Romania presented warm thanks to Lord Jakobovits, to Chief Rabbi Dr. Moses Rosen and to the other participants for the sentiments they expressed towards Romania.

He then described the difficult beginning with which the country is confronted after the catastrophic communist regime that has governed the country, with the "inheritance" that it has left. Romania needs material assistance that will help the morale and put an end to any tendency of destabilization.

The President then made energetic, categorical and unequivocal statements concerning the struggle against any attempt to spread hate, discord between people of different ethnic and religious backgrounds, antisemitism.

THE VISIT OF RABBI ARTHUR SCHNEIER President of the Foundation "Appeal for Conscience"

The Speech of His Beatitude Teoctist

Your Eminence, Mr. Chief Rabbi Dr. Moses Rosen, Your Eminence Mr. President of the Foundation "Appeal for Conscience", Messrs. Ambassadors and members of the Diplomatic Corps.

I am addressing myself to all with a fraternal heart and a fraternal thought. We are truly living through a time of light, of justice, truth and freedom. We, the servants of the church, of cults, do not find and shall not find words worthy to celebrate the memory of the heroes who sacrificed their life for this freedom that we enjoy today. I am speaking about us, those in Romania. I am speaking about the servants of the altars of one cult or another, of whatever nationality, all of them. Am His Eminence so movingly confessed for me, especially about what happened with our lost altars, there are truths that I kept within the sadness of my heart like a wound, that obviously will last but I am grateful to him for these statements, for these revelations of truly fraternal re-

the treasure of our feelings and our faith, to fight against any extremist thing, against anything that is hate and, especially, anything directed — as His Eminence also mentioned — directed itself in the past and might direct itself against this chosen people, as we are all aware, against its representatives, its leaders, its ministers, from the faith of whom, we the Orthodox Church, inherited very much, ritual, vestments as well as doctrine. Because the ancient doctrine of the many times tried people in its century-long history, is a treasure for us too, for our theology, it is our root. We find there again not only our roots, but also the source of love for our fellow-men; we find there the lesson telling us that we are all the children of the same Father in Heaven, who guided the chosen people during 40 years in the wilderness and then through the wilderness of life. From any side comes our fellow-man, whatever his ethnic origin of his faith,

September 13, our community has to have as guest Rabbi Arthur Schneier from the United States, President of the Foundation "Appeal for Conscience". Mr. Schneier, accompanied by Dr. Moses Rosen, Chief Rabbi of the Mosaic Cult in Romania, was received on the same day by President Ion Iliescu, Prime Minister Petre Roman, by Minister of foreign affairs Adrian Nastase, His Beatitude Father Teoctist, Patriarch of the Romanian Orthodox Church, and His Eminence Ioan Robu, Archbishop of the Roman Catholic Church.

In the evening, after such heavy day, Rabbi Arthur Schneier attended a reception offered by the Federation of Jewish Communities. Also present were: the Ambassador of Israel, the chargé d'affaires of the U.S.A. Embassy, members of the Academy, members of the Senate, personalities of the cultural and scientific life.

The guest was welcomed by His Eminence Chief Rabbi Dr. Moses Rosen and by His Beatitude Patriarch Teoctist (we publish excerpts from these speeches).

The Message of Greeting of His Eminence

In warm words, His Eminence Teoctist, Patriarch of the Romanian Orthodox Church, as well as to the distinguished guest.

We publish below excerpts from the

article carried by "România liberă" with the title "Secret Talk on the Corridors of Patriarchy" from which the reader will learn at the same time what was said by Chief Rabbi Rosen on this occasion.

SECRET TALK ON THE CORRIDORS OF PATRIARCHY

About two years ago, His Beatitude Teoctist, the Patriarch of the Romanian Orthodox Church, invited for the first time Dr. Moses Rosen, Chief Rabbi of the Mosaic Cult from Romania. It was an unusual gesture. Between the members of the two cults there were no relations of understanding or ecumenical collaboration, based on the religious lesson as a way towards the knowledge of the supreme symbol of the faith — the fraternity of mankind. During the visit, the guest was warmly welcomed at the Patriarchy, the host did not lead him to the building and quite soon, the conversation not to be heard by the microphones undoubtedly mounted in the

corridors we had a secret conversation. The Patriarch mentioned with deep sadness the serious situation of his church: the communist dictator went on with the destruction of churches in the zone of the civic center despite the efforts he made to stop him. At a certain moment, overcome by desperation, he even started to cry. He had tried several times to obtain an audience with the dictator to protest and determine him to stop the destructions but since several years Ceausescu refused to receive him. The fact that repair works were forbidden at the Patriarchy might indicate his intention to tear down this holy building too. "He will not receive me either in the last

years" replied the Chief Rabbi, overwhelmed too by the threat to tear down the last two synagogues still intact in the area — besides the Choral Temple — but continuously threatened by fury of demolishing. An anxious, sad talk took place then, during which the two high dignitaries discussed their great sorrows and the possibilities to save what still could be saved, what other forums could offer efficient help".

These are statements about the sad situations they were faced with during the Ceausescu dictatorship.

This is why His Eminence alluded in his speech also to actions meant to improve relations between various religions stating that a mobilisation of human conscience is necessary to sustain the generous actions started by Rabbi Arthur Schneier for the assistance to the Romanian people. He showed his concern repeatedly, after the earthquakes, the floodings, for the granting of the most favored nation status etc. and he will continue in the future, as a steady and devoted friend of Romania.

The guests who were present, heartily applauded the speeches, finding once again that we have an active community, that His Eminence acts promptly and firmly to defend its interests and that we can always count on the fraternal help of Jews from the entire world who, by the recent visits and the approaches made on this occasion, proved how much truth there is in the maxim: "All Jews guarantee one for the other, all Jews are brothers".

The Speech of the Rabbi Arthur Schneier

Remembering the days we stayed at Iasi, together with the Ambassador of the State of Israel and with my devoted countryman, the Ambassador of the U.S.A., all felt that you, Mr. Chief Rabbi Dr. Moses Rosen are truly a man making history. What you did for us enabled us to understand the entire sense of the important moments in the history of the Jewish community in Romania. You are a man for history not only because you devoted your whole life to the service of the Jewish community from Romania as well as to the service of the Israeli people everywhere. You are indeed a great leader brave, wise and erudite sitting at the helm of the fate of the Jewish communities from Romania. We meet during the month of September, the month during which we prepare ourselves for Yom Haddin, for Rosh Hashana, the Day of Judgement. Sacrifice is needed to reach an ideal. Nobody is better aware of this than the people of Israel who knows what it means to make a sacrifice. What else represent the six million Jews exterminated by the Nazis, what else the 12,000 at Iasi who found their end at the hands of the Iron Guard, what else the massacres at York or the pogroms in various places of Europe? We know what it means to make a sacrifice. What else is the meaning of the men and women of the State of Israel who gave their life so that the State of Israel should be

safe! And — I say it with pride — that the men and women of the United States of America who stand in front of the hate of the Gulf dictator, to defend the mission of the United States towards the United Nations and stop the dictator from Bagdad to enjoy the results of his hate, also prove their power of sacrifice. Yes, if one wishes to achieve peace, justice; to step on the road of democratic life, one must be ready for sacrifice. Yes. Human rights are not easily obtained. This is the lesson given to mankind by the Jewish people. It is Akeba, the capacity for sacrifice, the only road on which the Messiah can come when there will be truly peace and harmony on our planet, Shalom.

I pray at Rosh Hashana for a world of peace, for the good of all mankind. I believe and I call the names of my forefathers and especially that of my grandfather, former Chief Rabbi in Iasi, Rabbi Taubes, and I wish to all of you Shana Tovah, a happy year to be blessed with the blessings of God. I also pray to honor the outstanding gift of leadership of your Chief Rabbi who is, by extension, part of my small family.

I consider that the Jewish people who supported so many sufferings and was so many times tried during its history, will find the way to build a base for living in peace with all the nations in this world, under the protection of the same God. Shana Tovah!

■ From left to right: Rabbi Arthur Schneier, His Beatitude Teoctist, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen, Gelu Voican Voiculescu, Eng. Theodor Blumenfeld and Acad. Dr. Nicolae Cajal

gard, that show the results of truth and the results of faith in the same God. We serve the same God and we believe in the same God. And, on the strength of these eternally new truths, we shared our griefs and sorrows and we really found a fraternal word of consolation in many circumstances among them those mentioned by His Eminence this evening, in this light, in this our vespers that we keep here, in your house. The same sentiments I felt at this renewed meeting with His Eminence, the President of the "Appeal for Conscience" Foundation that I had met already at New York together with a delegation of our Church and with whom we established closed links and who remains a steady friend for me. I had with Chief Rabbi Arthur Schneier, President of the "Appeal for Conscience" Foundation useful talks concerning our responsibilities and preoccupations. We have a great chance, we, the churches and cults from Romania, a fact also remarked by His Eminence Chief Rabbi Dr. Moses Rosen, the chance to keep the balance of our soul, to keep immaculate

we are in duty bound to love him, serve him, help him. His Eminence Chief Rabbi Dr. Moses Rosen proved this in all these years by the activities we all know about.

Mr. Chief Rabbi Arthur Schneier, I express my fraternal thanks for your words spoken here, I consider that they are addressed not only to me, but also to the whole clergy and to the faithful I represent and to whom you granted consolation so often. I am happy to convey this message out of a fraternal sentiment and I kindly beg you to tell all those who love us everywhere, on behalf of whom you presented today a message of fraternity, our gratitude for everything they did and do for us, for our people. As for you, personally, the messenger and the bearer of the torch of the appeal for conscience, may our God guide your steps further so that you continue your good works and make you a factor for the drawing together, opening, unity and inter-confessional trust. My warm thanks to all those present.

■ Ribono shel Olam...

מסר לראש-השנה של כבוד הרב הראשי דר. דוד משה רוזן שליט"א לכל סהילות הסודש ברומניה

הוא במצב היריון כל ניתו לו להפוך לג'ונגל. עלינו להתפלל, להלחם שכל העולם יצלל מסכנת ההרדררות לתהום בו מסכה השליך אותו, שלטון הערציות, הרישעה".

לא נכון, לא נכון שרצחנו את האלוקים, כי אם אנהנו נתנו אותו לאנושיות כמנותה הר סיני. נחלו דם ורבו כמשרך ההיסטוריה כמחוצה המפצת השקר הגדול הוא.

לא נכון, לא נכון שהעולם הנצחי הו- קיעו אותו, ניפו את אמונתם מהשקר הנעבד וה- פשיו היה והנה הוא מופיע שוב, 1990 באיה שהוא עתון אצלנו ברומניה.

לא נכון, לא נכון שבמסגרת אמונתנו אנחנו הבאנו את הענינים המבולגו- המ- בין האנושים אחרים היללו אותנו, עיוותו אותו ונדאמו ואימים היו הענינים והמבולגו שהיו מנת חלקנו, כל זמן שהאוריאולניה המעוותת והמורשעת הוואת שלטה בחלק העולם שאנהנו חיים בו.

לא נכון, לא נכון שיש כאלה שמנסים להקל ראש, ולהלל את זכר השואה. לא רק למען קידוש זכר ששת מיליוני הקדושים כי אם לטובת כל האנושות לא ניתו לגינואפיסיטים להצדוק את השואה.

הסולידריות האנושית, השלום ואחווה העמים, היוונו כל המטאים האישיים והמשותפים, הפרדת הממשלות, עקירת עשבו הפרא המורעלים מה- פשות, מיהוד כולל מכל צורות האיתב, במקביל עם זהווינו בגדול האנושות, הם העניינו המוכי- רים והו המסר לראש השנה, והו קריאה של

יה רצונו השלם יוכל יברך אתכם, אתי ואחיותי הקירים, ימלא אתכם בברכה שלום, השפעה וה- הרמוניה על מולדתנו היקרה ומינת, ויברך את ארץ ישראל וכל עם היהודי בשנת שלום ופרחה- אמן!

ברכה המסורתית כתובה ותחילה טובה דר. דוד משה רוזן

הרב הראשי ונשיא הפרציה של קהילות היהודית ברומניה

פגישה עם סינטורים אמריקאים

החיים התרבותיים, והתרבות היהודית והסוציאלי של ה 20000 יהודים שנשארו בארץ, העושה של הג'ונגל והחופש המלא של אלה שרצו לעלות לישראל (ז) לפי בקשת חברי המשלחת, ספר כבוד הרב הראשי את ההתקפות האנושישיות והופעה מחדש של התופעות והרעיונות הפשיסטיים ש- הוים סכנה לכל עם היהודי ובפרט לשרירי ה- יהדות הרומנית ששבלו כל כך תחת המשטר הש- סטי לג'ינוי אנטונוסקאני רעיונות שרצוים להפוך את הארץ לתוהו-ובוהו. הממשלה עושה את הכל ש- היה שיש והיהומיקטיה התמשש ברומניה. פריחה ככלכלית תרומם לחתחוקות העמירה של האינט- לינציה הרומנית וכל עם נגד הממנה להפצת האיתב הכין-דתית והכין-עמית.

מכתב השגריר מאיר רוזן אל המהנדס טיודור בלומנפלד.

זוכר אני אתהביקור בקהלת יהודי רומניה, שלח גם אני שוך. לעולם לא אשכח את עיני אתם שראיתי בבוקרשט, ומפן ויסי, עיר לודית. נא לטובך לכל חברי קהילת את מיטב נשיותי של אהבה וחבה.

בידידות השגריר מאיר רוזן

י"ד הארגון, ישראל בונדס"

כבוד רבי רוזן היקר,

על סף השנה החדשה אני מאחל לך ולקהילת יהודי רומניה שנה מאושרת, בריאות ושגשוג. בזמן הזה של נסיונות בו אנו חיים, האופן בו אתה מנהל את היהדות הוא תרומה לחוג רוח יהדות סכא.

בימיטב הברכות מיכאל שניידר

סגן י"ד ה"ג'ויניג"

ישיבת הועדה המתמרת של ועידת רבני אירופה

בבוקרשט התקיימה ב-10 וב-11 ספטמבר 1990 ישיבת הועדה המתמרת של ועידת רבני אירופה תחת נשיאותו של כבוד לודר יעקובוביץ שליט"א, רב ראשי של ברומניה הגדולה. על סף היום היו (א) מצב קהילות יהודי רומ- ניה אחר המהפכה (ב) פצעל תתי-תרונני בתוך יהדות ברית-המועצות; (ג) עניני השחיטה בארצות מערב אירופה; (ד) הוסיסם עם, השוק המשותף. השתתפו מרן הרב הראשי של צרפת ויפס סירטוק שליט"א וי"ד הועדה המתמרת; מרן הרב סירטוק שליט"א; מרן משה רוזן, מזכיר ועידת רבני אירופה; הרב הראשי של איטליה אלי טואה שליט"א; הרב לוינר שליט"א - באועל; הרב הראשי אי-א- ונברג שליט"א-וינה; הרב מאיר יוסט שליט"א - אסטטרדן; הרב אפרים מירוויס שליט"א - אייר-לנר. היה נוכח הרב אהרן נימון שליט"א סימו- שוואי.

נשיא רומניה, וון איליאסקו וראש הממשלה פטרו רומן קבלו בירידות ובהוקרה את כל חברי הועדה. מרן הרב הראשי דוד משה רוזן שליט"א הציע את חברי הועדה לפני הנשיא וראש הממשלה לה- כנאומן, הוא הביע תודה לראשי מדינת רומ- ניה הועל אריכותם להפגש עם האורחים המכו- רים.

ביקורו של הרב אברהם שניאור שליט"א

ביום 12 ספטמבר הגיע בבוקרשט הרב אברהם שניאור שליט"א מניו-יורק. האורח, יחד עם מרן הרב הראשי דוד משה רוזן שליט"א נפגשו עם נשיא המדינה, ראש הממשלה, שר החוץ, מזכיר המדינה לעניני דת, הפטריראך של הכנסייה הגו- ית.

ביקורו של מר אברהם פוקסמן

ביום 7-10 ספטמבר בקר ברומניה מר אברהם פוקסמן, המנהל הכללי של ה"לגיה נגד ההשמצה" מארה"ב. ראש הממשלה מר פטרו רומן קבל אותו יחד עם מרן הרב הראשי דר. דוד משה רוזן שליט"א. ראש הממשלה פגישו בירידות ושיחה אודות מצב יהד- דות רומניה תחת המשטר החדש אחרי המהפכה. ראש הממשלה נתן הצהרה לסיכונת הירידות, הרומנית ובה הביע את שבתו לפניות שכיחים בירידות עם ראשי יהדות ארה"ב. בהדומות זו

סיפור של שאים

כמה היתה שונה ההיסטוריה של עם היהודי אילוו היו מצויים בתבני מוצח אירופה עוד כט רבנים לכונך, שהיו מסוגלים ליישם מדיניות כז גם בארצות אחרות! הספר הוא סיפור של שאים. כל פרק הוא שיא אחר, המאיר ומכליל את תנאי המאבק שניהלת, אחר כושרך ליצור תנאים ולצלל תנאים. בהיותו מתח - הספר הוא גם קל לקריאה. הוא מקלידוסקופ של אנשים ודמויות אשר רובם לא היו ידועים בעולם אבל מיאלו הפקיר מכריז, ברובם כיריבים כמאבק הגדול על השרדות יהודי רומניה.

ראוי נאה על הקשר של שנים בינינו שאיפשי לי לעקוב מקרוב אחרי אהדים מהאירועים הכל- לים בספרך. ע"י שילוב בין המעשה לבין הכתיבה, דבר לא קל לאיש מעשה לכונך - תרמת פרק מכריז להתיבות בעולם של יהודי רומניה על מכאוביה, כלפיהם שמהותיה.

אני מאחל לך שנים רבות נוספות של כושר מעשה וכישר כתיבה. ע"י כך המשיך במעשים גדולים למען שירידי יהודי רומניה ברומניה ובקרוב הקהילה הגדולה של יוצאי רומניה בארץ. ואתה גם תוסיף לכפר את סיפורי התקופה, סיפורים מהתקופה האפיליה וסיפורים מהתקופה החדשה אשר כולנו מקווים שתבוא עלינו לטובה. בברכת ידידות

כבוד רבי רוזן היקר,

על סף השנה החדשה אני מאחל לך ולקהילת יהודי רומניה שנה מאושרת, בריאות ושגשוג. בזמן הזה של נסיונות בו אנו חיים, האופן בו אתה מנהל את היהדות הוא תרומה לחוג רוח יהדות סכא.

בימיטב הברכות מיכאל שניידר

סגן י"ד ה"ג'ויניג"

ישיבת הועדה המתמרת של ועידת רבני אירופה

ביום 10 וב-11 ספטמבר 1990 ישיבת הועדה המתמרת של ועידת רבני אירופה תחת נשיאותו של כבוד לודר יעקובוביץ שליט"א, רב ראשי של ברומניה הגדולה. על סף היום היו (א) מצב קהילות יהודי רומ- ניה אחר המהפכה (ב) פצעל תתי-תרונני בתוך יהדות ברית-המועצות; (ג) עניני השחיטה בארצות מערב אירופה; (ד) הוסיסם עם, השוק המשותף. השתתפו מרן הרב הראשי של צרפת ויפס סירטוק שליט"א וי"ד הועדה המתמרת; מרן הרב סירטוק שליט"א; מרן משה רוזן, מזכיר ועידת רבני אירופה; הרב הראשי של איטליה אלי טואה שליט"א; הרב לוינר שליט"א - באועל; הרב הראשי אי-א- ונברג שליט"א-וינה; הרב מאיר יוסט שליט"א - אסטטרדן; הרב אפרים מירוויס שליט"א - אייר-לנר. היה נוכח הרב אהרן נימון שליט"א סימו- שוואי.

נשיא רומניה, וון איליאסקו וראש הממשלה פטרו רומן קבלו בירידות ובהוקרה את כל חברי הועדה. מרן הרב הראשי דוד משה רוזן שליט"א הציע את חברי הועדה לפני הנשיא וראש הממשלה לה- כנאומן, הוא הביע תודה לראשי מדינת רומ- ניה הועל אריכותם להפגש עם האורחים המכו- רים.

ביקורו של הרב אברהם שניאור שליט"א

ביום 12 ספטמבר הגיע בבוקרשט הרב אברהם שניאור שליט"א מניו-יורק. האורח, יחד עם מרן הרב הראשי דוד משה רוזן שליט"א נפגשו עם נשיא המדינה, ראש הממשלה, שר החוץ, מזכיר המדינה לעניני דת, הפטריראך של הכנסייה הגו- ית.

ביקורו של מר אברהם פוקסמן

ביום 7-10 ספטמבר בקר ברומניה מר אברהם פוקסמן, המנהל הכללי של ה"לגיה נגד ההשמצה" מארה"ב. ראש הממשלה מר פטרו רומן קבל אותו יחד עם מרן הרב הראשי דר. דוד משה רוזן שליט"א. ראש הממשלה פגישו בירידות ושיחה אודות מצב יהד- דות רומניה תחת המשטר החדש אחרי המהפכה. ראש הממשלה נתן הצהרה לסיכונת הירידות, הרומנית ובה הביע את שבתו לפניות שכיחים בירידות עם ראשי יהדות ארה"ב. בהדומות זו

סיפור של שאים

כמה היתה שונה ההיסטוריה של עם היהודי אילוו היו מצויים בתבני מוצח אירופה עוד כט רבנים לכונך, שהיו מסוגלים ליישם מדיניות כז גם בארצות אחרות! הספר הוא סיפור של שאים. כל פרק הוא שיא אחר, המאיר ומכליל את תנאי המאבק שניהלת, אחר כושרך ליצור תנאים ולצלל תנאים. בהיותו מתח - הספר הוא גם קל לקריאה. הוא מקלידוסקופ של אנשים ודמויות אשר רובם לא היו ידועים בעולם אבל מיאלו הפקיר מכריז, ברובם כיריבים כמאבק הגדול על השרדות יהודי רומניה.

ראוי נאה על הקשר של שנים בינינו שאיפשי לי לעקוב מקרוב אחרי אהדים מהאירועים הכל- לים בספרך. ע"י שילוב בין המעשה לבין הכתיבה, דבר לא קל לאיש מעשה לכונך - תרמת פרק מכריז להתיבות בעולם של יהודי רומניה על מכאוביה, כלפיהם שמהותיה.

אני מאחל לך שנים רבות נוספות של כושר מעשה וכישר כתיבה. ע"י כך המשיך במעשים גדולים למען שירידי יהודי רומניה ברומניה ובקרוב הקהילה הגדולה של יוצאי רומניה בארץ. ואתה גם תוסיף לכפר את סיפורי התקופה, סיפורים מהתקופה האפיליה וסיפורים מהתקופה החדשה אשר כולנו מקווים שתבוא עלינו לטובה. בברכת ידידות

